

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List II.

V Ljubljani, 1. junija 1881.

Tečaj XXI.

Názorni nauk v drugem razredu ljudske šole.

7. Vaja.

Poletje.

V poprejšnjih vajah sem pokazal slovenskim učiteljem pot, kako naj bi názorni nauk, ki je središče vsega podučevanja, v drugem razredu nadaljevali. Da je názorni nauk osobito v drugem razredu ljudske šole zeló potreben, o tem ne dvomi nihče, kdor zná, kako slabo še otroci v tem razredu svoje misli izrazujejo, kadar jim je treba na zastavljena vprašanja odgovarjati. V poprejšnjih vajah sem podal učiteljem, svojim tovarišem, le nekoliko obrisov, kako naj bi se pri poduku ravnali, da bi ne zanemarjali toliko važnega nazornega nauka. Moj namen ni bil, to stvar na dolgo in široko razpravljati; kajti, kdor bi hotel vse povedati, kaj in kako naj se učitelj z otroci pri posameznih predmetih pogovarja, k temu bi bilo treba debele knjige, iz katere naj bi učitelj v svojo pripravo zajemal. S svojo poslednjo vajo v 7. šte. „Učit. Tovariša“ hotel sem nehati s svojimi obrisi k názornemu nauku, mislèč, da je zadosti, ako le nekoliko zgledov podam in nekoliko tvarine svojim tovarišem v primérno porabo. Ali skušnja me je učila, kako težavno je večkrat in kako zamudno, ako je treba učitelju sproti iskati primerne gradiva, ki ga potrebuje v razgovor s svojimi učenci. Zatorej sem se namenil še nekoliko tacih obrisov napisati v našem „Tovarišu“, da bi olajšal s tem znabiti vendar kacemu učitelju težavno in zamudno pripravljanje k šolskemu nauku. Od sih dob hočem to stvar objavljati bolj na kratko ter priobčevati le potrebno gradivo, katero naj si potem vsak po svoje priredi, t. j. razširi ali okrajša, kakor se mu najbolje in najprimérnejše zdi.

— Ker se ravno z mesecem junijem začne polétje, zatorej hočem danes v ta namen podati nekoliko gradiva v razgovor učitelja z učenci. Da otroci dobé pravi pojem o poletji, ki je gotovo najprijetnejši letni čas za vsacega človeka, naj bi se razgovarjalo po naslednjem načrtu:

a) Začetek poletja: Kdaj se polétje začneja? Kdaj in kje solnce vzhaja? kdaj in kje zahaja? (Strani neba: vzhod, zahod). Kdaj stoji solnce najvišje? Kakšen je dan? Kakšna je noč? Dnevi so gorki, vroči, (zakaj?); treba nam je lahke obleke (zakaj?). Jasno nebo.

b) Poletno jutro. Noč, dani se, jutranja zarja, solnčni vzhod. Petelin poje; skorjanček in drugi ptiči se zbudé. Čebele, metulji in različne žuželke izletavajo, (kam?). Kmetič poklada živini, gre ali se vozi na polje, (zakaj?). Pastir in ovčar. Voznik. Meščani in tržani vstajajo. Rosa na rastlinah; solnčna svitloba in gorkota.

c) Poletni večer. Solnce zahaja (kje?). Dečki se kopljejo, kmetič, pastir, ovčar, popotnik i. t. d. se vračajo (gredó); ptički se spravljajo. Hladnejše postaja; večerna zarja; komarji plešejo, hrosti brenčé, slavčki pojó. Zrak čist, miren, toploten. Megla po vlažnih travnikih. Večerja, sprehod ali šetanje, otročje igre. Večerna molitev, noč, počitek ali spanje.

Kakšen je vrt v poletji.

a) Šetanje po vrtu. Kako je vrt razdeljen. Kakšne cvetice cvetó v tem času? Katere cvetice so uže odcvetele? Katere bodo še le cvetele? i. t. d. — Katera ovočna (sadna) drevesa vidimo na vrtu? Katero zelenjavo? Kakšno podobo ima nezrelo, kakšno zrelo ovočje (sadje)? Kakšen okus ima zrelo ovočje? (recimo: češnje, marelice, rudeče grozdice i. t. d.) Kako je treba snažiti gredice, steze in stezice? Česa je treba grahu in fižolu, da se opira? Tičje strašilo na polji in po njivah. Kakšne živali najdemo po vrtéh? Katere so kvarljive (škodljive), katere so koristne?

b) Bela lilija (*Lilium candidum*). Vrtna rastlina, čebulasta rastlina. Čebula: jajčasta, blede-rumenkasta, luskasta. Steblo: do pol meter visoko, suličasto. Listi: Svitlo-zeleni, pri dnu bolj gosti, pri vrhu bolj redki in manjši. Cvet: velik, bel, krasen, lepodèhteč, zvončast, ima po 6 cvetnih listov, 6 prašnikov z zlato rumenimi prašnicami in 1 pestič z dolgim vratom. Ta cvetica je podoba nedolžnosti in čistosti. Cveté meseca junija in julija.

c) Fižol. Korenina, steblo, listi, cvet; ovijajoče se steblo s trojnatimi listi; listki široko-jajčasti. Cveti rudečkasti, podobni rudečim metuljčkom. Plod je strok; strok je podolgast, predalčast in zelen; v stroku je seme; seme je jajčasto, večidel belo, a tudi rumeno, sivo, črno in pisano. Deni seme v zemljo in povédi mi, kaj vidiš čez 8 — 14 dni? Čimu nam je fižol? Kakšna razlika je med fižolom in graham?

d) Črešnja. Kaj je črešnja? Korenina, deblo, les. Sad je okrogel in gol, ima okroglasto, gladko koščico. Po barvi je rudeč, pegast, rumenkast ali črn. (Črešnje belice, črešnje črnice). Po okusu sladak ali kiselkast.

Živali v poletji.

a) Gosenica in metulj. Kakšne živali vidimo v poletji po vrteh? Gosenica glogovega belina ima črno glavo in je črno in belo kosmata. Glogovega belina najlaže pokončaš, ako obereš po zimi mešičke in jih sožgeš, ali pa če zatareš jajca in mlade gosenice, dokler se še niso razlezle iz gnezda.

b) Polž. Kje najdete polža? Polži se počasi pomikajo, ker nimajo nog. Mesto nog imajo na trebuhu mesnat podplat, zato jih tudi trebuchonožce imenujemo. Glava nosi po dve ali štiri tipalnice, katere žival lahko v sé potegne. Oči sedé ali na konci, ali pa na korenu večjih tipalnic. Telo tiči v zvitej, apnenej hišici, v katero se žival lahko vsa skrrije. Nekateri polži so dobra postna jed.

c) Lastavica. Kje in kako si nareja lastavica gnezdo? (Pod streho, v vežah, stajah, kuhinjah in celó dimnikih). Gnezdo si naredí iz blata, slame in sená. Hrani se z zuželkami, zlasti muhami, loveč jih letaje. Lastavice so rade blizu ljudi. Kljun imajo kratek, pločast, malo ne trivoglat; peroti dolgi in špičasti; rep viličast. Lastavice so koristne ptice (zakaj?). Selilne ptice.

Pašniki in travniki.

a) Pastir in njegova čreda. Obleka, bič, pes (kakšen? čimu?); rog (piščal); trobi (zakaj?): čreda se zbira; krave, ovce, koze; kravar, ovčar, kozar; paša: trava in zelišča so živini v živež; živina se pase; zvečera se živina vrača domóv. Hlev. Klaja.

b) Košnja. Trava po travnikih rumení; zrela je; kosci prihajajo; kosé (sečejo) travo s kosó. Kakšna je kosa? Posušena trava se imenuje senó. Deževno vreme, nevihta, povodenj. Senó se domóv zvozi. Skedenj. Živinska klaja.

Tu je gradiva dovolj, o katerem naj se učitelj z otroci pogovarja in otroci bodo dobili pravi pojem o poletji.

Perva odgoja otrokova.

(Spisal Jos. Ciperle.)

10.

Značajni in verli nemški pisatelj Seume piše: „Vse bi bolje šló, ako bi ljudje več hodili“. Vsakdo vé, da mu jed in pijača in spanje bolje diší, ako se je izprehodil, ali če je opravljal kako težavno opravilo. In komur dišé omenjene tri stvari, ta je tudi zdrav.

Pri premikanji se kerčijo in raztezajo mišice našega trupla. To kerčenje in raztezanje ima neznano velik vpliv na prebavljanje, dihanje, kervotok i. t. d.

Sopemo zatorej hitrejšje pri gibanji. Vzprijemljemo na takov način več dobrega vzduha v krí in izsopemo tudi več pokvarjenega iz trupla. Dober vzduh poživlja krí, in ta se pretaka hitrejšje po trupli in doseza takó hitrejšje svoj namen. V kervi namreč so vse one snóvi, iz katerih je sestavljeno naše truplo. Krí se pretaka po vsem trupli ter pušča pri tem toki v vsacem deli telesa one snóvi, iz katerih je sestavljen takó n. pr. v kostéh vapno, v možjanih poleg družih snóvi nekoliko fosforja i. t. d.

A to, kar je odložila krí telesnim udom, ne ostaje zmeraj takšno. Obrabi in pokvari se s časom, in to mora spet odnesti krí, kajti ko bi se nakopičile te obrabljene stvarí v trupli, bi zbolel človek.

In ravno gibanje pospešuje to obojno kervino delo: priplívanje dobrih in izločevanje pokvarjenih snóvi.

Gibanje pospešuje tudi prebavljanje jedíl. In to je spet koristno. Snóvi, katere donaša krí telesnim udom, prihajajo vse iz želodca in iz črév vá-njo. In čim hitrejšje prihajajo snóvi v njo, tem hitrejšje jih tudi krí prenaša po trupli.

Po dolzem gibanji v prosti prirodi, nam diší posebno jed in pijača, naše spanje je sladkó, mišice in celó kostí se terdijo, možjani se olajšajo, obraz se zvedrí, človek je vesel. — In zató je gibanje ne le uvét telesnemu, ampak tudi duševnemu zdravju.

Toda vsaka stvar ima dve straní: solnčno in senčno. Tudi gibanje utegne biti kvarno, ako se prezirajo nekatera pravila, po katerih se ima veršiti, da je priležno zdravju.

Kovač n. pr. se tudi giblje ves dan. Vihtí kládivo k višku, ter kuje ž njim železo. Zató so tudi čverste njega roke in ves zgornji del njega trupla krepák. Ali z nogami se premika le malo, zató ostajajo te največ tenke, šibke, celó skrivé se dostikrat. V dokaz so nam Kropenčani in Teržičani. Tkalec zopet dela mnogo z nogami. Te so zató močne, a drugi telesni udje ostanejo več ali menj slabi.

Kaj hočem s tem reči? — Ni dovolj, da človek samó hodi, ni dovolj, da človek dela samó z rokami, vaditi ima tudi druge telesne ude: glavo, tilnik, herbet, persi, celó perste. Tega ne preziraj noben oča, noben vzgojitelj v prvih letih otrokovega življenja. Ni treba ravno o tem metodičnih vaj v telovadbi, ali kjer in kadar je prilika, ne zamujaj se vaditi teh ali onih udov.

Igranje na klavirji dosta pripomore, da postajajo persti ugíbični.

O tesnih oblačilih sem uže nekoč pisal. Posebno o vsacem gibanji naj se odlagajo. Kaj pomaga ženskim, ako hodijo v tesnih modrecih še tolikrat na prósto? Zdrave vendar niso zató nič bolj. Kajti saj ne mo-

rejo niti enkrat vzdihniti prav krepko, niti se pripogniti. Dobro, ker so moški takó galantni, da jim poberó, kar jim pade na tla. Zató so ženske takó slabih persí, zató jim ni môči več dojiti svojih otrók.

Ne jej pred in med gibanjem. To pravilo ne preziraj se nikdar! Med gibanjem prehaje telesna moč več ali menj na one ude, ki se ravno gibljejo. Za želodec ji ne ostaje toliko, da bi mogla prebavljati jedila. — Ravno takó dela kvaro, ako takoj po kosili opravljaš težavna dela.

Vsaki stvari je treba časa in poterpljenja. Prehiteti se ne dá nič. Abotno bi bilo, da bi puščali otroka takó dolgo opravljati kako težavno opravilo, dokler le giblje. Njega moč ne prenaša mnogo. Nima se misliti, da iz otroka vzraste na hip korenjak. Ravno, ako ga siliš preveč, ga le pokvariš.

Med delom ima počivati, ravno takó po deli. A tudi ne tirjaj od slabotnega ali bolehnega otroka toliko, kolikor od zdravega.

V prvih mesecih nadomeščuje otroku kričanje in jok gibanje. Njega ročici in nožici še niso zmožne, da nosijo težo trupla. Ali tudi, če bi jo, bi je ne mogle, kajti otrok je povit. Gotovo je tudi, da bi se otroci menj jokali, ako bi jih ne povijale matere. Pesniki sicer pojó, da je „solzna dolina“ vzrok njegovim solzam, a mi prozajisti terdimo, da so povoji. Gibati se mora vsaka živéca stvar. A ker povit otrok ne more premikati svojih vunanjih udov, mora napenjati svoje notranje. S tem popravi on sam naopako povijanja. Kakó bi zaostajali otroci v rasti, ako bi se ne jokali! Kdor zamaší jokajočemu otroku usta, ta je surovejši od zverine! —

(Dalje prih.)

France Malavašič.

Aleluja! naziva se pesem, ktero je v šestih kiticah zložil Malavašič „Devetnajstimu Malitravnu 1848“ z naslednjim začetkom in zveršetkom (Novic. l. 16):

Naródi v grohu so ležali,
Tamota jih je pokrivala,
Verig se mertvi niso bali,
Sej sužnost le jih je vezala,
In kaj če mertvim ta storiti,
Ker smert ne da jim nič čutiti?..

.. Svobode duh — varh čiste sreče —
Pihljá zdaj blagor med narode,
Prižgane so umnosti sveče,
In spravljena je smert osode;
In Aleluja iz serca poje,
Kar čuti v persih serce svoje!

Malavašičeva je morda tudi budnica „Slovencam“ v l. 18 brez podpisa (O Vila! pevcu svojo moč posodi, — Da krepka pesma v domovino vre itd.), kjer kaže se resnično slovilo:

„Kdor blagor domovini dati iše,
Se v zgodbo in naroda serce piše“.

V 19. listu priobčuje „Fr. Malavašič, zazdanji tajnik domorodniga slov. zbora: Oznanilo. Domorodni slovénski zbor v Ljubljani je ob-

ljubil, v korist ubožnejših gospodov učencov modroslovja in zdravilstva v Ljubljanskim gledišu nalaš v ta namen spisano igro napraviti in dan igre o svojim času na znanje dati. Ker pa godú našiga premilostljiviga cesarja Ferdinanda I. ta domorodni zbor ne ve vrednejši obhajati, kakor s to igro, dam v njegovim imenu na znanje, de se bo od mene v ta namen spisana igra z nadpisam „Nékadaj in Zdaj“ 30. tega méscá igrala. Upati je, de bodo častiti domorodci namen slovenskiga zbora, ubožnejšim imenovanih gospodov učencov namreč k obleki narodne akademiske straže pripomoči, blagovoljno podpérali, kakor je tudi upati, de bodo slavni gg. krajnski deželni stanovi Ljubljansko glediše v ta namen blagosérčno prepustili“.

V 30. listu v pesmi „Domorodci?“ razklada svobodno po ilirski Mirko Bogoviča v „Danici“ natisnjeni, kateri niso pravi domorodci (Mnogi prav': „sim domorodec!“ — Ali svitlo vse ni zlato; — Domorodnost ni igrača itd.), in v 50. l. tudi po ilirski omenjenega pesnika:

Serce moje.

Čuden gost je serce moje,
Ravno kot priprosto dete,
Zdaj počenja šale svoje,
Skače, poje, vence plete. —

In zdaj spet, nej Bog pomaga!
Ne veš zakaj toži in plače,
Pa se kmalo spet premaga,
De veselo poje in skače.

Slovenija je prinesla v I. tečaju svojem l. 1848 št. 1 — 4 povest iz l. 1650 od J. A. Babnika „Kervavi kamen“, poslovenil Fr. Malavašič, in „Novice“ istega leta so v prikladah prinašale poslovenjeno povést „Zlata Vas“, češ, „po nemškim naslovu bi jo mogli sicer „Zlatnarska Vas“ (Goldmacherdorf von Zschokke) imenovati; ker pa je Goldenthal pravo ime vasi, od ktere pričijóča pripovest govori, smo jo raji Zlata Vas imenovali, misleči, de je ta naslov vsimu bolj pristojin (Str. 40)“. Doversila se je naslednje leto, ter tudi posebej tiskala: 5) Zlata Vas. Podučna in kratkočasna povest. Poslovenjena od Fr. Malavašiča. Pridjana šestimu tečaju kmetijskih in rokodelskih novic. V Ljubljani. Natisnil J. Blaznik. 1850. 8° str. 109. —

L. 1848/9 je nagloma po šolah učiti se jela slovenščina, in kakor je za srednje šole Potočnikova, tako je za niže na svetlo prišla: 6) Slovenska Slovnica za perve slovenske šole v mestih in na deželi. Po nar. boljših dosadanjih slovnica zdélana od Fr. Malavašiča. V Ljubljani 1849. V založbi in naprodej pri Janezu Giontinitu, bukvarju. Natisnil Jož. Blaznik. 8° VIII. 176. — „Kar iz rodoljubniga serca tukaj Vam izročiti se prederzнем, je delo, ki ima svoj izvir, nekaj v lastnim prepričanju, de je potrebno kaj taciga pričeti, s čimur se naši ljubi slovenski mladosti pot k znanju materniga jezika vsaj pokaže, nekaj pa v prijaznim nagovarjanju nekterih verlih gospodov učencikov, ki so potrebo take poskušnje spoznali... To délce je izdelk kratkiga časa; kar

ima pičlivosti, nej se blagovoljno sili časa pripíše“, pravi spisavec sam v predgovoru. Zdelana brez slovniške terdnote in doslednosti — ima v pristavku „Pismostavje“ t. j. nekoliko izgledov narpotrebniših pisem, kar vsaj deloma zvikuše vrednost te slovnice. Sicer glej moj sestavek „Slovnice slovénkega jezika“ v gimnazijskem letniku Ljubljanskem 1861 str. 18.

Novi čas rodil je časnikov mnogo, in: 7) „**Pravi Slovenec**, listi za podučenje naroda“ imenoval se je časnik, kateri je o ponedeljkih izhajal l. 1849 v Ljubljani, in kteremu založnik bil je J. Giontini, natiskar J. Blaznik, vrednik pa Fr. Malavašič. — V njem se nahaja — se vé — dokaj spisov njegovih v vezani in nevezani besedi, na pr. „Ali Krajnc ali Slovenec. Česa nam je treba. Zoperstva slovenske narodne omike. Slovensko slovstvo (posamno in sploh). Narodno pesmenstvo. Kdo je krivi, kdo pravi Slovenec“ — preporka z gospodičino Slovenijo, v kateri je po I. tečaju poginil gospodič „Pravi Slovenec“. — Pesmice Malavašičeve so v Slovincu nekatere bolj izvirne, nekatere poslovenjene na pr. „Vsim pravim Slovincam za novo leto; Zima; Nevesta; Vojak čem biti; Sušec; Brez zamere; Matevž poj; Marjetice; Kresnica (Svobodno po ilirski od Gjorgjiča); Vsahnjeno drevo; Nesrečni; Domorodni glasi; Lahko noč; Svetimu Miklavžu; Kopitar in Prešerin“. — V razgled naj se ponatisnete dovtipni dve iz l. 18 in l. 50:

Brez zamérel!

Slovinci verli hočete pisati
Si po slovensko svoje imena,
Ne zatajiti stariga plemena,
Od kteriga je vaša stara mati!

Pa ne zamérite mi, ljubi brati, —
Od kod je taka ptujčevanja céna,
Imen de ne pustí vam brez preména,
De med Francozi, Nemci čete stati?

Za **u** Francoz **ou** skoz nos požene,
Z **gg** za **k** se Nemeč lepotiči,
Od njega marsikak **t** si **h** posodi.

Ne pozabite vrane oslepljene,
Ki ptuje perje jo med drug'mi ptiči
Uči, de ji napuh po glavi blodil

Kopitar in Prešerin.

Kopitar.

Kaj ti, pevec sloveči, prineseš dobriga sabo?
Bo li konec mešáv kmalo Slovincam sijal?

Prešerin.

Kaj bi, bratec prinesel? — Vesel sim serčno de pridem;
Malo — in mogel bi se novih učiti mešáv!

Kopitar.

Ne razumem besed! Povej — preveč si prepaden!
Alj poezije preveč mar med Slovence gredó?

Prešerin.

Kaj še, bratec, pregnala me druga iz sveta je kuga:
Mislil sim, de si bil sám, pa je Kopitarjev več!

I s k r i c e.

Čas in življenje.

Ljudje nismo samo za-to na svetu, da bi drug poleg drugega živalim jednako se samo pasli in jedli. (Kruhoborci.) Ali ni naš pravi namen mimo drugih stvari prevzvišen. Je li človeku samo za-to odločeno na svetu živeti, da jé, pije, počiva, spi in se kratkočasi? Nikakor ne! Komur je skerb le za omenjeno in čas svojega življenja edino v povedan namen žrtvuje, podoben je v vsakem obziru neumnej živali. Človekovo življenje obstoji iz družbinskih dolžnostij. V dolžni knjigi našega družbinskega življenja vpisan je dolg dolžnosti in odgoje naše; vsak pošten dolžnik prizadeva se pa tudi svoje dolgove točno in sproti plačevati. Kdor živi samo, da vgaja svojim čutom in streže svoji poželjivosti, ta je nesrečen, on je zgrešil svoj namen za čas in večnost.

Po stvarniku odločen je človek edino le v to, da svoje duševne zmožnosti po božjem namenu izobražuje, resnice išče in trdi, lepe čednosti ljubi, le dobro hoče in si prizadeva izvrševati, kar je na vse strani za njegovo dušo in telo, čas in večnost najboljšega.

Bog je dal človeku na zemlji trenutek življenja združenega z minljivo radostjo in minljivem veseljem; to pa za-to, da človek ne pozabi svojega pravega cilja: priboriti si srečno večnost, ter se tukaj po moči osrečiti.

Živeti pravi se veliko dobrega sè svojim duhom v korist drugih storiti in izvesti, svoje nagone prevladati, si neminljivih zakladov prisvojevati (krščanske čednosti), ter v prostosti, dušnem miru in vestno dolžnosti svojega poklica izvrševati.

Dôba našega časnega življenja je predsoba v palači imenitnega kralja, v nji moramo se tako obnašati, kakor da bi bili uže pred kraljem samim.

Življenje človeško podobno je nepopisanej knjigi, katero prične pa vsakdo v svojej mladosti pisati, a dokonča jo pa ob zadnjem izdihu. Pazimo toraj, da vsak knjigo svojega življenja za čas in za večnost sebi in drugim koristno dovrši (napiše).

Naše časno življenje je ravno da revni vvod našemu pravemu in prevzvišenemu namenu.

Naše časno življenje je vedni prihod, hoja in odhod; prava zmotnjava je in prehajalna senca, podobno je ubogemu igralcu na odru, katerega par trenutkov slave, mu „živio“ in „dobro“ kričé; a potem, ko je igra dokončana, se zanj nikdo več ne briga — je popolnoma pozabljen. —

Našega življenja čas je kratek, to nam vsakdanja skušnja poočituje, da si pa ta kratek čas koristno vporabimo, veva nam to naša pamet in vest.

Življenje človekovo podobno je sodu, napolnjenemu z vinom; vino ima pravi okus iz začetka dotlej, da se sod do polovice sprazne, a druga polovica pa kolikor se bolj manjša in nižja, toliko je tudi bolj kislja, zoprna in odurna ter kalna.

Blagor človeku, čegar življenje je za minljivo radost in posvetne neumnosti kratko, a dolgo pa za lepe čednosti in dobra dela krščanskega usmiljenja.

Ako je tvoje življenje prijetno in radosti polno, bojiš se umreti, če je pa tužno, grenjko in nadložno, težavno ga prenašaš; a konec bode pa obema enak — smrt.

Življenje ljudi podobno je igri na „šahovej deski“, mej katero ima vsaka „figura“ svoje častno ime in naslov; a kakor hitro se pa igra dokonča, igralčeva roka kralje, dame, skakalce, kmete in druge brez razločka na njih ime in pomen v žaklič ali pa tružico pomešane zmeče. Jednaka godi se tudi z ljudmi — smrt pomeče vse v zemljo brez razločka stanu, časti in naslova, premoženja in uboštva.

Dolgost našega življenja ni v naših rokah, dasiravno premagovanje strasti, delo in veselo srce ter mirna vest, kakor tudi zmernost taisto podaljšati more, — a v naši moči je pa — kako živimo.

Naše življenje ne obstoji samo v dolgosti časa in številu let nego v tem, kako nam odmerjeni čas obračamo. Zatoraj ne štejmo let našega življenja, nego dneve, katere smo v pravem pomenu na vse strani dobro obrnili in jih krščansko preživeli, ker le-ti morejo se človekovo pravo življenje imenovati.

(Dalje prih.)

Šolski ukazi.

Iz seje c. k. dež. šl. sveta za Kranjsko dné 5. maja 1881. C. k. okraj. šl. svet predlaga obravnavo o napravi nove šole, razpošiljajo se dotični ukazi.

Na podlagi poročil c. k. okraj. šl. svetov odpreti se ima nova šola in razširiti 3razredna na 4razredno s pričetkom prihodnjega šolskega leta, določi se plačilni razred s tem, da privoli deželni zbor dotične stroške.

Šolska občina prosi podpore, da plača dolg zarad zidanja šole, prošnja se priporoča deželnemu odboru.

C. k. okraj. šl. svet je predložil obravnavo za razširjenje ljudske šole in zidanje nove šole; ukaže se, da se ima zopet stvar obravnavati.

Ravnateljstvo c. k. učiteljišča želi knjigarne sobe, o čemur se sklepa. Krajni šolski svet prosi po c. k. okraj. sl. svetu za podaljšanje pouka v ponavljavni šoli; prošnja se odreče.

Pomožni učitelj prosi dovoljenja za učiteljski izpit; učitelj prosi naslova; oboje se predlaga na višje mesto.

Vsled višjega ukaza se poroča o nauku konfirmandov na evangeljski šoli (birma pri protestantih).

Sklepa se, kako se ima ravnati s predlaganjem in oproščanjem prošenj o telovadbi na realki.

Poročilo ravnateljstva državne obertnijske šole v Gradci o nadzorovanji kranjskih obertnijskih šol predlaga se s primernim nasvetom na višje mesto.

Razrešijo se prošnje za nagrado in denarno pripomoč.

D o p i s i.

Slovesnost 10. maja. Od vseh krajev naše domovine se sliši, da so šole po mestih in selih patriotično slovesnost, poroko presvitelega cesarjeviča, prav svečano praznovali, bolj pomenljivo pa menda nikjer ne, kakor v Novo-meškem šolskem okraju, kjer je bilo šolam naročeno, naj nekaj drevce posade v spomin potomcem na slavno poroko cesarjeviča prestola-naslednika. — Iz med več dopisov priobčujemo le nekatere:

Iz Železnikov, 10. maja. Kakor se je naša šola dozdej ob vsaki priliki pokazati hotla kot vneta zbujevalka in gojiteljica domorodnih čutil pri nježni mladini, tako se je tudi letos poslužila prilike, venčanja svitelega cesarjeviča s kraljevo belgijsko princesinjo Štefanijo ter opravila se z lišpom, za tako redko slovesnost dostojnim. Že včeraj kmali popoldan razvilo se je z njene strešne, nad glavnim vhomom vravnane line petero velikih zastav: sredi sprelepa belgijska iz zlahtne tkanine *), nji k straneh cesarski; na krajih pa narodni. Proti večeru okinčala so se vsa sprednja proti glavnemu tergu obrnjena okna. Pri učni dvorani bila sta srednja dva ozališana z velikima dopersnima slikama svitelega cesarjeviča Rudolfa in princesinje Štefanije; zgoraj nad glavama bila je cesarska krona; na straneh lavorove mladike; spodaj pa znamenja: vere, upanja in ljubezni, vse vravnano za transparentno svečavo. Na desnem skrajnem oknu bil je velik S, na levem enaki R; obe čerki ponatakjnjeni s svitlimi kroglicami (Spiegelkugeln). Luči vravnane so bile, osvetili vse to od spredaj. Na spodnjih oknih postavljeni so bili svečniki, noseči narodne barve.

Zvečer okol 8. ure je naznanilo zvonjenje Angeljevega čiščenja vzajemno z mogočnim strelom pričetek razsvitljave. Da je okinčana in osvitljena šola imela dovolj ogledovalcev, kdo se bo temu čudil? Saj se na deželi kaj tacega sploh redkokdaj vidi.

Danes zjutraj ob $\frac{1}{2}$ 10. uri odperla so se mladini vrata šolske dvorane; proti 10. uri podala se je ona s svojo zastavo v cerkev, vdeležila se slovesne sv. maše, po zahvalni pesmi pa je (kot pred drugim sv. blagoslovom) vzajemno s kórskim pevstvom in veseloveršečimi orgljami zapela (včeraj si v šoli napisani) nasledni dostavek k cesarski himni:

*) Dar nekdanjega učenca naše šole, bivšega nadlajtenanta g. J. T., zdaj stanujočega v Moravskem Holomucu. Od tega verlega domorodca in rodoljuba je dobila naša šola že marsikaki znamenit dar. Bog mu plačaj! Pisavec.

„Oče Večni! na višavi
 Milo zdaj oglej se nas;
 K Tebi kličemo v nižavi,
 Slušaj naših prošinj glas:
 Ti osreči, blagoslovi
 Rudolfa, Štefanijo!
 Zakon Njuni blagoslovi!
 Blagoslovi Avstrijo!

Po skončani sv. maši šla je mladina zopet nazaj v šolo. Imelo se je zdaj veršiti nekaj za njo nenadjanega (akoravno se je bila dotične pesmice že prejšne dni naučila). Naš krajni šolski svet dal je bil namreč na primerem prostoru vsaditi lipo, katera je imela zdaj dobiti svoje prihodnje ime. V ta namen čakal je že v šolski dvorani v narodnih barvah napisani in priredjeni napis: »Cesarjevič Rudolfova lipa«; poleg pa so stale: dve mični belgijski, in dve cesarski zastavici. Mladina se napoti zdaj proti lipi v sledečem redu: Spredej šolska zastava; za njo paroma dečki; potem dve deklici, noseči ravno omenjeni napis, ter obdani od štirih dečkov, ki so nesli belgijski in cesarski zastavici. Slednjič šle so paroma deklice. Mladino so spremljevali: v. č. g. kaplan in katehet L. Z.; v. č. g. Dražgoški, administrator Fr. B. (tudi nekdanji učenec naše šole) in učitelj J. L. — Ko ta lepi spreved dospel do lipe, ki sta ji ob straneh že postavljena bila šibka mlajčeka kot naslomba za napis, je pripravljeno osobje pripelo v obliki malega slavoloka napis na taista in potem nataknilo tudi kot olepšavo omenjene zastavice (belgijski in cesarski) v primerni simetriji verh slavoloka. Mladini se je med tem narekoval naslednji stavek, katerega je ona krepko ponavljala:

V častilni in stalni spomin, ker obhaja danes naš preljubljeni, visokorodni nadvojvoda cesarjevič - nadstolnik Rudolf svoje venčanje s kraljevo belgiško princesinjo Štefanijo, naj nosi ta lipa za vse prihodnje čase odlično ime:

»Cesarjevič Rudolfova Lipa!«

Zdajci za tem zadoni iz gér! navdušene mladine pesmica:

„Lipa! danes majhna še,
 Le razevetaj se v spomin
 Dne, k' obhaja venčanje:
 Avstrije Cesarski Sin.

*
 *
 *

Rudolfa, Štefanijo,
 Blagoslovi večni Bog!
 Blagoslovi Avstrijo!
 Vse obvar': nesreč, nadlog!«

Med tem se je bilo lipino okinčanje doversilo; za sklep pak se je mladini še predrekoval naslednji stavek, katerega je ona z vso polnostjo glasov zaklicala:

»Bog živi svitlega cesarjevič - nastolnika Rudolfa; njegovo visokorodno nevesto Štefanijo; presvitlega cesarja Franc Jožefa I.; presvitlo cesarico Lizabeto, in vso preslavno cesarsko rodbino avstrijsko: Živio! Živio! Živio!«

Navdušenim tem slavoklicom pridružili so se zdajci na bližni višini gromečih možnarjev glasovi. —

V enakem redu odšla je mladina zdaj nazaj v šolo, kjer so se boljšim šolarjem in šolaricam podarile v spomin knjižice: »Cesarjevič Rudolf, nastolnik Avstrijski«, vsem drugim pa pisne teke. — Popoldan ob 2. uri se je zopet

snidila mladina v šoli, in šla vskupno v cerkev moliti za srečo in blagoslov svitlih — zaročencev. — Da so šolski uki danes praznovali, ume se samo ob sebi. —

Rod. Podratitovski.

V Velikih-Laščah, 10. maja 1881. Slavni dan poroke Njegove Visokosti cesarjeviča Rudolfa s prejasno princesinjo Štefanijo Belgijsko, nam Laščanom ne bode tako kmalo iz spomina. Že prej ta dan se je vse gibalo in pripravljalo, znašalo zelenja, cvetek in druge potrebne priprave za kinč in olepšavo. In zares, proti večeru bilo je po vsi vasi lepo, svečano, nekako meščansko; vsaka hiša do najubožnejše bajtice stala je v snažno-preoblečeni, praznični podobi. Ob 6. popoldne pričeli so strelci svoje delovanje in ta čas razobesila se je velikanska, nova avstrijska zastava pri c. k. sodniji, in v dveh oknih visokospoštovanega c. k. g. sodnika bili ste že napravljeni transparentni podobi presvitlih zaročencev, pozneje ste bili okusno razsvetljeni. Tudi šola je že bila v svoji znavovski obleki z lepim transparentom, s primernim napisom, s podobama Njiju Veličanstev, z venci, z zelenjem in s zastavami izvanredno okinčana. Kmalo po večernem mraku bilo je vse v sijajni svetlobi. Brezštevilne lučice, prelepi lampijoni, razni napisi po hišah, mnogobrojne zastavice, umeteljni ogenj, navdušeni živijo-klici, popevanje cesarske pesni od šolske mladine in kvarteta, ki se je bil nalašč za ta večer osnoval z raznimi pesnimi slaviti predvečer: vse to je bilo znak prave ljubezni do presvitle vladarske rodovine. Le škoda, da je prilivajoči dež, ki ga je močna neprijetna burja človeku v obraz bila, prezgodaj razgnal došlo množico. Prihodnje jutro 10. maja zbudil nas je zarano strel možnarjev, ki so naznanjali, za nas vse zelo pomenljivi dan. Ob 8. uri opravljala se je slovesna sveta maša, pri kateri so bili vsi c. k. uradniki, šolska mladina in mnogo ljudstva; k sklepu je bila zahvalna pesem. Po končanem svetem opravilu podala se je šolska mladina v praznično-okinčano, najprostornejšo šolsko sobo, kjer se je razložil pomen tega dne. Po sklepu govora so vsi otroci navdušeno zaklicali visokima zaročencema trikrat »živijo« in končali so z odpevanjem cesarske pesni. Zdajci se je v splošno veselje otrók razdelilo več iztisov Tomšičevih »Cesarjevič Rudolf«, ktere je bil poslal z Dunaja v. č. g. župniku našemu, državni poslanec v. č. g. Klun. Tudi sta naša velecenjena c. k. uradnika g. g. Zupančič in Kalan kupila nekoliko teh bukvic, ter jih delila manjšim in večjim. Vsem se izreka topla zahvala! — Zvečer se je zunaj vasi v pričo mnogo zbranega ljudstva med močnim streljanjem priréjal umeteljni ogenj vertéih kolés, spušali so rakete, ki so svoj ognjeni trak končali z močnim pokom, z raznobarnimi iskrami ali pa z gorečimi jeziki i. t. d., ter s kresi, ki so jih zažgali sosednji fantje iz Malih-Lašč, na kar je vesela družba, akoravno tresoča se od neprijetnega hlada, vendar radostna in zadovoljna, pevajoča vernila se pozno v noč v svoja gorka selišča.

Jožef Pavčič.

Iz novomeškega šolskega okraja. V novomeškem šolskem okraji so priredile 10. maja vse ljudske šole, kolikor najbolj mogoče, slovesno svečanost na čast Njiju c. kr. visokosti cesarjeviča Rudolfa i princesinje Štefanije, o priliki Nju poroke, po programu, ki ga je sestavil c. k. okr. šolski svèt.

Slavni ta dan so naznanjali prešnji večer že od šolske mladine nazgani kresovi i streljanje z možnarji.

Na dan slavne poroke vršila se je pa svečanost v cerkvi, v šoli i na šolskih vrtih, c. kr. okr. šolski svèt ukazal je namreč, naj bi vsaka šola na deželi nasadila v svojem šolskem vrtu po 12 sadnih dreves v veden i nepozabljiv spomin veličastnega dne, i naj bi imenovala to nasaditev na čast presvitle princesinje »Štefanijin gaj«. Kjer ne bi bilo to mogoče, naj bi se vsaj skraja

šolskega vrta vsadila visocema oseboma na čast po dva drevesa, katera bi se po dokončani slovesnosti v cerkvi i šoli krstila na vrtu pričo vse šolske mladine po imenih Nju visokosti Rudolfa i Štefanije.

8. t. m. izročil je c. kr. okr. šolski nadzornik s tremi učitelji c. kr. okrajnemu glavarju vošilno adresu, ki jo je poklonil z učitelji presvitlemu cesarjeviču i presvitli princesinji; isto tako čestital je 10. p. m. v imenu učiteljstva i vse šolske ljudske mladine o slavnej poroki pri c. kr. okrajnem glavarji. —

Uže v dveh številkah »Učit. Tovarša« je bilo naznanjeno, da se vrše v raznih krajih novomeskega šolskega okraja lokalne učiteljske konference, pri katerih obravnavajo se zelo važne šolske stvari. — Druga lokalna skupščina vršila se je v Toplicah 11. p. m. z učitelji iz Toplic, Poljan, Čermošnic, Šic i Baltavasi. — Tretja vršila se bode 1. junija v Trebnjem z učitelji iz Trebnja, Čateža, St. Lovrenca, Mirne i Sela. — Četrta pa 5. julija v Žužemberku z učitelji iz Žužemberka, Zagradca, Dobrniča, Dvora, Ambrusa in iz Hinj.

Okrajna učiteljska skupščina bode pa 20. julija v Novomestu; na dnevnem redu so razun uradnih sledeče stvari v obravnavo:

1. Kako bi ljudska šola zaviram, ki zadržujejo pravi njen napredek, v okom prišla? (»Za vse«).

2. Kako naj se v ljudskej šoli podučuje v petji? (poroča g. o. Hugolin Satner s praktično vajo).

3. Kakoršni so pripomočki k ohranjenji sadnih i hostnih dreves i kdo naj v prvi vrsti učitelja v tem stroku podpira? (poroča Jern. Pirnat).

Letošnje leto ni bilo treba staviti več obravnavnih stvari na dnevni red, ker se obravnavajo za posamezne kraje i razmere važne reči pri lokalnih konferencah. Iz tega razvidi se velika potreba i važnost tacih učiteljskih skupščin! —

Iz Železnikov, 17. maja. J. L. Včeraj je dospelo šolskemu vodstvu od c. kr. okr. šol. sveta v Kranji pismo Njih c. kr. apost. Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. od dné 12. maja t. l., v katerem se Oni v izrazih ljubečega Očeta zahvaljujejo podložnikom svojim za neštevilne dokaze vdanosti, darežljivosti, sočutja in navdušenja o poroki svitlega cesarjeviča Rudolfa. Ko smo danes — tedaj ravno na osmi dan znamenite poroke — dospeli z mladino od šolske maše (katere se vdeležujemo razun o zimi vsaki dan), se je omenjeno pismo stoječi mladini predbralo, in potem še bolj umevno razložilo. Na to se je zapel dostavek k cesarski himni: »Oče Večni!« i. t. d.; nazadnje pa je mladina trikrat gromovito zaklicala: »Živio!« — Cesarsko pismo se je vložilo potem v šolski arhiv, ter vpisalo med šolski inventarij.

Slovstvena naznanila.

Izbrane narodne srbske pesni z dodatkom iz smrti Šmail-Age Čengića. S srbsko slovnico, slovenskim tolmačenjem, rečnikom tujih besed in cirilsko abecedo. Priredil Janko Pajk, c. k. profesor. Drugi pomnoženi natis. V Ljubljani. Založila in izdala Klein in Kovač, knjigotiskarja. 1881.

Ta, našim šolam toliko potrebna in priljubljena knjižica, izšla je v marljivi knjigotiskarni Klein in Kovačevi v drugem pomnoženem izdanji. Gospod pisatelj se je vidno potrudil, kolikor mogoče kratko in lahko razumljivo vsa glavna pravila srbskega jezika v slovnico sestaviti in tem je pridal 6 lepih narodnih pesnij in dva speva iz »Smrti Šmail-Age Čengića«. Ker je tedaj druga

izdaja boljša in večja od prve, upamo, da bode slovenska mladina in tudi odrasli še pridneje segli po njej. Dobiva se pri Klein in Kovaču (Egerjeva tiskarna), v špitalskih ulicah, po 40 kr.

Nauk za prvo spoved. Sostavil Simon Zupan, katehet. V Ljubljani 1881. — To je majhna knjižica z 31 stranmi, ki pa ima veliko dobrega blaga in je zmožna prav zelo zljajševati pripravljanje za sv. spoved. Prodaja se v katoliški bukvarni po 10 sld.

Šolstvo po svetu in doma.

Stanje pučkih škola u Hrvatskoj i Slavoniji g. 1879/80. (Konec.)
B. Gradjanske (više djevojačke) škole. Javnih gradjanskih škola bilo je godine 1878/9. pet i to 4 djevojačke (više djevojačke) i 1 obospolna gradjanska, svaka sa 4 razreda. U Zagrebu, Karlovcu, Varaždinu i Požegi su djevojačke, a u Sisku je obospolna.

Za uzdržavanje ovih škola potrošile su dotične gradske občine svotu od 30.727 for. 35 nvč., od koje otpada na grad Zagreb 12.670 fr., na grad Karlovac 6.143 for. 35 nvč., na grad Varaždin 5.974 for., na grad Sisak 3.820 fr., a na grad Požegu 2.120 fr.

Na požeškoj višoj djevojačkoj školi povjerena je obuka sestram milosrdnicam, a na ostalih svjetskim učiteljem.

Kod svake ove škole obstoje knjižnice, koje broje 1.717 djela u 2.204 svezke. Od ovih pripada knjižnici zagrebačke škole 572 diela sa 816 svezaka, karlovačkoj 456 diela sa 473 svezake, sisačkoj 351 diela sa 398 svezaka, požeškoj 214 diela sa 337 svezaka, a varaždinskoj 124 diela sa 180 svezaka.

Kod djevojačke škole karlovačke zametnuta je i učenička knjižnica, koja broji 18 diela.

Učili su ove škole dovoljno obskrbljene, samo požeškoj manjkaju još i najpotrebitija učila.

Na gradjanskih školah službovalo je godine 1878/9. 36 učiteljskih sila, i to 4 ravnajuća učitelja, 5 vjeroučitelja, 9 učitelja, 2 namjestna učitelja, 3 nuzučitelja, 1 ravnajuća učiteljica, 8 učiteljica, 2 namjestne učiteljice i 2 nuzučiteljice.

Ove škole polazilo je rečene godine 38 dječaka i 392 djevojčice; dakle ukupno 430 djece. Zagrebačku višu djevojačku školu polazilo je 180 djevojčica, karlovačku 95, varaždinsku 80, požešku 23 djevojčice, a sisačku polazilo je 38 dječaka i 24 djevojčice; ukupno 62 djece.

U napredku došlo je od svih ovih učenica dotično učenika prvi red s odlikom 199, prvi red 160, drugi red 39, treći red 11, a 21 ostalo je neizpitanih.

C. Kr. mužka vježbaonica. Na kr. mužkoj vježbaonici, koja stoji pod ravnateljstvom kr. preparandija, bila su namještena 4 učitelja. Broj učenika uvršten je kod broja gradskih škola. Na ženskoj vježbaonici službuju učiteljice, kojih je broj kao i broj učenica izkazan kod gradskih škola.

O privatnih školah sledit će posebno izvješće.

V Gorici so bile zadnje dni aprila in prve dni maja preskušnje za učiteljsko sposobnost. Vsi kandidati in kandidatnje so za sposobne spoznani. Eden učitelj je sprejel spričevalo štev. 2, drugi štev. 3; izmed 4 učiteljic ima ena sprič. št. 1, druge 3 štev. 2. Žalostno je pa, da se je to uže v drugo prime-

rilo, da je bila komisija prisiljena, dvema preskušencema odreči spričevalo sposobnosti za verski uk. Naj bi gg. kandidatje v prihodnje ne hodili nepripravljeni k preskušnji.

Okrajna učiteljska konferenca za Ljubljano bode v četrtek 23. junija dopoldne ob 8. uri v mestni dvorani. Dnevni red je: 1. Opazke c. k. šolskega nadzornika o nadzorovanji ljudskih mestnih šol. 2. O nauku po skupinah v četrtem in petem razredu tukajšnih šol. (Referat izdeljujejo učitelji in učiteljice dotičnih razredov). 3. Izbera poučnih knjig in čitank za šolsko leto 1881/82, da se predložé okrajnemu nadzorništvu po §. 8. drž. šl. postave 14. maja 1869. 4. Poročilo knjigarnega odseka o stanji in računih okrajne učiteljske knjigarne. Volitev knjigarne komisije za šl. l. 1881/82. 5. Volitev stalnega odbora okrajne učiteljske konference. 6. Samostalni predlogi.

Iz deržavnega zbora.

Šolski odsek je §. 21. dež. šl. postave dné 14. maja 1869 sprejel s temi besedami: Otrokom po kmetih, ki so 6 let šolo obiskovali, in so si pridobili najpotrebnejših vednost v keršanskem nauku, branji, pisanji in številjenji, je dovoljeno, ako tega zahtevajo stariši ali njih namestniki, da hodijo vsaj do 14. leta namesto v vsakdanjo šolo v ponavljevalno ali nadaljevalno naj več po 4 ure na teden. Taista olajšava se more tudi dovoliti pod imenovanimi pogoji iz vzroka vrednega obzira tudi šolskim otrokom po mestih.

V dodatek in oziroma kod peti odstavek §. 21. naj se postavi naslednje:

Kedar se določuje, koliko ima biti razredov in učiteljev §. 7. odstavek 2. in §. 11. derž. šl. postave 14. maja 1869, ne gre ozirati se na tiste učence, ki hodijo samo k ponavljevalnemu ali nadaljevalnemu pouku.

Poslanec baron Dipauli je pri obravnavi v izverstem govoru povdarjal potrebo, da se šolske sedanje razmere v prid staršem, veri in državi prenaredijo in tudi takšen navet stavil, ki je bil sprejet. Resnico je dokazival tako mogočno, da mu nihče ni vedel kaj tehtnega ugovarjati; liberalni listi pa molčijo, kakor poparjeni. Rekel je, da samo na Dunaji podučuje katoliško deco 60 judov, na Češkem pa 236 ter povdarjal, kako se surovost, nevbogljivost in zločinstva množijo.

(Dalje prih.)

Različnosti.

Pripravljavni tečaj (Vorbereitungs-Kurs) v možko učiteljišče ima s prihodnjim šolskim letom v Ljubljani in v Gradci nehati; v Linci in Gradci ima se skerčiti ž. učiteljišče, kakor p. l. v Ljubljani tako, da bode vsako drugo leto I. tečaj.

Za napravo vrednega spomina ranjcemu gosp. Josipu Jurčiču ustanovil se je po naznanilu v »Sl. Nar« poseben odbor, kateremu na čelu stoji gospod dr. Zarnik. Doneske za grobni spominek na pokopališči ljubljanskem in za spominsko ploščo nabira gosp. dr. Stare, adjunkt c. k. finančne prokurature.

Na korist občinskih (komunalnih) šol v Belgiji je bila na veliki petek v Bruselji gledališčina igra. Bolje vendar ni mogoče označiti brezverskih šol; za te šole se posebno trudi judovstvo, ki je v boji zoper kerščanstvo zmirom v prvi versti.

Majevo šolsko svečanost je obhajala II. mestna šola 21. maja, navzočih je bilo 457 učencev; mestna dekliska šola 25. in I. mestna šola 28. maja na Zgornjem Rožniku. Po sv. maši so, kakor navadno, otroci deklamovali, peli, telovadili i. t. d.

Cesarjevič Rudolf vzgled učencem. Cesarjevič Rudolf je po lastnej želji mej vsemi deputacijami, ki so mu čestitale, najprej sprejel svoje učitelje, katere je vodil pridivorni župnik Mayer. Bilo jih je 18, ki so v raznih vedah in umetnijah poprejšnja leta podučevali cesarjeviča. Odgovoril jim je na čestitanje tako-le: »Gospodje moji, mej mnogimi čestitkami, katere pri tej priliki dobivam, nobena ni milša mojemu srcu od one, katero mi poklanjajo moji nekdanji učitelji, katerih prizadevanju za mojo omiko imam tolikanj hvaležen biti. Sprejmite to zagotovilo od svojega vam vedno hvaležnega učenca«.

Cesar je ustanovil v spomin cesarjeviča Rudolfa poroke 22 štipendij po 300 gl. v zlatu na raznih vseučiliščih, potem je ustanovil deset prostih sedežev za hčere častnikov v gojiščih v Hernalsu in Šopronu ter pomilostil 331 ujetnikov.

Vdovsko učiteljsko društvo je zborovalo 5. p. m. Blagajnik poroča o društvenem delovanju, ter pravi, da je sedaj še 18 društvenikov s svojo letnino na dolgu.

V ti seji privolila se je tudi vdovi J. Štamcarja navadna pokojnina in maloletni hčeri Franji podpornina.

Potem je zborovalo slovensko učiteljsko društvo. Na dnevnem redu je bilo pismo J. L., ki nasvetuje posebnega učila za poočitanje barv. (Tako učno sredstvo nam podaje uže dolgo časa šolski svetovalec g. Patek v svoji »Farbenlehre«; na veliki tabli sestavljene so barve perve in druge verste — primäre u. secundäre Farben — in kako zadnje iz prvih nastajajo; dalje je v podobah videti, kako se barve dopolnujejo, vjemajo in križajo. Navodu in tabli je dodana škrinjica s celo zbirko tablic od najsvetlejše do najtemnejše barve. — Želeti bi bilo navoda v slovenskem jeziku; sicer pa to učilo popolnoma zadostuje zahtevam g. J. L.)

G. J. J. naznanja odboru, da spisuje pedagogiko v slovenskem jeziku, ter želi zvediti, kako bi jo mogel na svetlo spraviti. (Pride morda čas in prilika, ko bode to mogoče.) — Društvu je pristopilo več podpornih udov. — Prihodnja odborova seja bode v četrtek 2. junija ob navadni uri. Na dnevnem redu je dvoje pisem odbornika g. J. L. do odbora.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. V Kranjskem šolskem okraji se oddajajo učiteljske službe na jednorazrednih ljudskih šolah v Besnici (400 gl.); v Velesovem (450 gl.); v Olševku (400 gl.); v Tersteniku (400 gl.); v Žabnici (400 gl.); v Zalemlogu (400 gl.). Povsod je tudi stanovanje **brezplačno**. Prošnje do 12 junija pri c. k. okraj. šl. svetu v Kranji.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Gosp. France Gerkman, na vadnici v Ljubljani, je dobil naslov učitelj; gosp. France Schmied, začasno v Hotedersici, isto tako v Černiverh pri Logatcu.